

Forebyggende program

Vågan kommune

2026

Kommunalt forebyggingsprogram for barn og unge i Vågan kommune.

Bakgrunn

Våren 2026 fikk Vågan kommune tildelt kr 806 574 i tilskudd fra Bufdir gjennom tilskuddsordningen Kommunalt forebyggingsprogram for barn og unge.

Tilskuddet ble innvilget etter søknad, med krav om at kommunen utarbeider og oversender en plan for bruk av midlene innen fire måneder etter utbetaling

Vågan kommune har som mål at alle barn og unge skal oppleve en trygg oppvekst preget av tilhørighet, mestring og deltakelse. Samtidig viser nasjonal forskning og kommunens egne erfaringer at enkelte barn og unge står i fare for å falle utenfor viktige fellesskap knyttet til skole, fritid og nærmiljø.

Utfordringsbilde

Kommunen har de siste årene hatt særlig oppmerksomhet på tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid og forebygging av utenforskap. Gjennom samordning av tjenester i Familieenheten og etablering av tverrfaglige team arbeides det systematisk med å identifisere og følge opp barn og unge som har behov for støtte. Kommunen peker samtidig på utfordringer knyttet til samordning av tjenester og behov for å sikre at barn og familier får riktig hjelp til riktig tid

Erfaringer fra kommunens tjenester viser at psykisk helse, ensomhet og opplevelse av utenforskap fortsatt er utfordringer for noen barn og unge i Vågan kommune. Opplevelse av ensomhet, psykiske plager, skoleutfordringer og utenforskap er faktorer som kan få betydning for deltakelse og livskvalitet. Barn og unge som opplever slike utfordringer har økt risiko for fravær fra skole, redusert deltakelse i fritidsaktiviteter og senere tilknytning til utdanning og arbeidsliv.

Skolefravær er et område Vågan kommune selv har løftet fram som en viktig utfordring. Kommunen har utviklet egne rutiner og etablert ungdomslos for å forebygge bekymringsfullt skolefravær. Dette understreker behovet for tidlig identifisering, tett oppfølging og koordinert innsats på tvers av tjenester.

Vågan kommune ser også en utfordring knyttet til andelen unge voksne som står utenfor utdanning og arbeid. Kommunen har over tid hatt flere unge uføre under 30 år enn ønskelig. Dette understreker betydningen av tidlig innsats gjennom hele oppveksten, og behovet for å styrke beskyttelsesfaktorer som skolemestring, psykisk helse, tilhørighet og deltakelse i fellesskap.

Sosiale ulikheter påvirker også barns muligheter for deltakelse. Forskning viser at barn i familier med begrensede økonomiske ressurser deltar mindre i organiserte fritidsaktiviteter og har

større risiko for utenforskap. Dette gjør det viktig å sikre tilgjengelige og inkluderende arenaer for deltakelse uavhengig av familiens økonomi

Strategisk forankring

I kommunens oppvekstplan er tidlig innsats en overordnet strategi for å skape et godt oppvekstmiljø for alle barn, på alle arenaer fra starten av livet. God samhandling mellom de ulike tjenestene er avgjørende for å danne et godt oppvekstmiljø i Vågan. Høy kompetanse hos ansatte, gode verktøy og rutiner for tidlig å fange opp utfordringer, og gode tiltak til barn og familier skal sammen være med på å sikre en tidlig innsats til barn og unge i vår kommune

Vågan kommunes forebyggende plan viser til fem mål med behov for videre utvikling i arbeid for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvanske. Disse er basert på kommunens utfordringsbilde og behov, og skal gi retning for prioriteringer i arbeidet fremover. De fem målene er:

1. Styrke tidlig innsats/tidlig oppdagelse
2. Styrke tverrfaglig samarbeid
3. Styrke psykososialt miljø i barnehage og skole
4. Medvirkning fra barn og unge
5. Styrke foreldrestøttende arbeid

Eksisterende forebyggende satsinger og sammenheng med programmet

Vågan kommune har de senere årene styrket det forebyggende arbeidet for barn, unge og familier gjennom etablering av flere lavterskel- og samhandlingstiltak. En viktig satsing er Våganhjelpa, som er organisert under Familieenheten. Våganhjelpa er et gratis og frivillig lavterskeltilbud for gravide, barn, unge og foreldre med behov for støtte knyttet til psykisk helse. Tilbudet kan benyttes uten henvisning og skal sikre rask tilgang til råd, veiledning og oppfølging.

Tjenesten tilbyr blant annet samtaler om psykisk helse, støtte til gravide og småbarnsforeldre, veiledning om barns utvikling og atferd, oppfølging av ungdom med rusutfordringer samt samarbeid med barnehager og skoler. Tilbudet er utviklet som en del av kommunens satsing på tidlig innsats og helhetlig oppfølging av barn og familier.

Forebyggingsprogrammets tiltak skal sees i sammenheng med Våganhjelpa og øvrige tjenester i Familieenheten. Mens Våganhjelpa bidrar med lavterskel psykisk helsehjelp og tidlig støtte til barn, unge og foresatte, skal tiltakene i det kommunale forebyggingsprogrammet styrke kompetanse, samhandling, foreldrestøtte og forebyggende arbeid på universelt nivå. Samlet skal innsatsen bidra til at flere barn og unge opplever tilhørighet, mestring og god psykisk helse.

Forankring og medvirkning

Plan for kommunalt forebyggingsprogram for barn og unge er forankret i kommunens oppvekstplan og forebyggende plan for barn og unge. Programmet bygger på kommunens satsing på tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid, psykisk helse og inkluderende oppvekstmiljø.

For å sikre politisk forankring behandles planen i OKI – Hovedutvalg for oppvekst og kultur. Gjennom politisk behandling sikres eierskap til satsingen og til de prioriterte tiltakene i programmet.

Barn og unges medvirkning ivaretas gjennom behandling i Ungdomsrådet. Ungdomsrådet gis anledning til å komme med innspill til utfordringsbildet, prioriterte tiltak og forventede effekter av programmet.

Innspill fra ungdomsrådet og politisk behandling vil tas med i det videre arbeidet med gjennomføring og evaluering av tiltakene.

Prioriteringer i tilskuddsåret 2026

Tilskuddet ble tildelt med kort gjennomføringsperiode. Vågan kommune har derfor valgt å prioritere tiltak som styrker kompetanse, samhandling og forebyggingskapasitet i eksisterende tjenester. Hensikten er å gi ansatte økt kunnskap og bedre verktøy for tidlig innsats, forebygging og tverrfaglig samarbeid.

I 2026 er en stor del av midlene rettet mot kompetansehevende tiltak for ansatte i barnehage, skole og øvrige tjenester som arbeider med barn og unge. Dette inkluderer blant annet fagdager i samarbeid med PPT, styrking av tverrfaglige arenaer og opplæring i kunnskapsbaserte metoder og programmer.

Samtidig etableres to nye satsinger gjennom programmet. Vågan kommune innfører programmene Robuste barn og Robuste ungdom, og utdanner gruppeledere i foreldreveiledningsprogrammet Tuning in to Teens (TINT). Begge satsingene skal bidra til å styrke kommunens forebyggende arbeid også etter at tilskuddsperioden er avsluttet.

Gjennom erfaringene fra 2026 vil kommunen vurdere behovet for å etablere ytterligere kunnskapsbaserte og mer omfattende forebyggende programmer i forbindelse med kommende tilskuddstildelinger.

Tiltak

Tiltak	Hovedmål	Målgruppe	Forventet effekt
Fagdager skole/barnehage-PPT	Kompetanseheving og tidlig innsats	Ansatte i skole og barnehage	Tidligere oppdagelse og bedre samhandling
Spesialpedagog i småbarnsteam	Tidlig innsats	Barn 0-6 år og barnehager	Flere lavterskeltiltak og økt kompetanse
Robuste barn og robuste ungdom	Psykisk helse og livsmestring	Elever i grunnskolen	Økt trivsel, tilhørighet og livsmestring
Nettverk grunnskole-videregående	Overganger og forebygging av utenforskap	Ungdom i overgang til VGS	Bedre oppfølging og redusert risiko for frafall
Tuning in to Teens (TINT)	Foreldrestøtte	Foreldre til ungdom	Styrket foreldrerolle og relasjoner
Styrket administrativ kapasitet	Samhandling og koordinering	Tjenestene	Bedre koordinering av forebyggingsarbeidet
Helsestasjon og skolehelsetjeneste	Tidlig identifisering og støtte	Barn, unge og familier	Tidligere oppdagelse og helhetlige tjenester

Tiltak 1 – Fagdager Samhandling skole/barnehage - PPT

Etter innføringen av ny opplæringslov har PPT fått et tydeligere mandat knyttet til forebyggende arbeid, tidlig innsats og kompetanseutvikling i barnehage og skole. For å styrke dette arbeidet gjennomføres årlige fagdager for ansatte i PPT, barnehager og skoler.

Fagdagene skal bidra til økt kompetanse om inkluderende praksis, tidlig identifisering av utfordringer og utvikling av gode lavterskeltiltak før behovet for spesialpedagogiske tjenester blir omfattende. Fagdagene skal også styrke samarbeidet mellom PPT og de ordinære oppvekstarenaene.

Mål/effekt

- Styrket kompetanse hos ansatte i barnehage og skole.
- Tidligere identifisering av barn som trenger støtte.
- Flere tiltak igangsettes på laveste effektive nivå.
- Bedre samhandling mellom PPT og oppvekstsektoren.

Tiltak 2. Spesialpedagog barnehage inn i tverrfaglig småbarnsteam -

Vågan kommune har etablert et tverrfaglig småbarnsteam som består av representanter fra helsestasjon, PPT, kommunepsykolog, barnevern og øvrige relevante tjenester. Teamet drøfter bekymringer på system- og individnivå og skal bidra til tidlig innsats for barn i alderen 0-6 år.

Gjennom prosjektperioden utvides teamet med spesialpedagogisk kompetanse fra barnehagefeltet. Dette skal styrke teamets kunnskap om barns utvikling og gi barnehagene raskere tilgang til veiledning og støtte.

Mål/effekt

- Tidlig identifisering av utviklingsmessige utfordringer.
- Økt bruk av lavterskeltiltak i barnehagene.
- Styrket kompetansedeling mellom tjenestene.
- Redusert behov for omfattende tiltak senere i oppvekstløpet.

Tiltak 3: Robuste barn og robuste ungdom

Vågan kommune skal gjennomføre opplæring av ansatte ved alle grunnskolene i programmene Robuste barn og Robuste ungdom. Programmene bygger på folkehelseperspektivet og arbeider systematisk med livsmestring, psykisk helse, relasjoner, følelsesregulering og tilhørighet.

Målet er at alle elever skal møte et felles og kunnskapsbasert undervisningsopplegg som fremmer psykisk helse og inkluderende læringsmiljø.

Mål/effekt

- Økt trivsel og tilhørighet blant elever.
- Styrket psykisk helse og livsmestring.
- Bedre klassemiljø og redusert risiko for utenforskap.
- Økt kompetanse hos ansatte i arbeid med psykisk helse.

Tiltak 4: Nettverk grunnskole - videregående

Det er etablert et tverrfaglig nettverk som samler ansatte og tjenester som arbeider med ungdom i overgangsfasen mellom grunnskole og videregående opplæring. Nettverket består av representanter fra ungdomsskolene, videregående skole, NAV, ungdomslos, PPT og andre relevante samarbeidspartnere.

Nettverket møtes én til to ganger årlig gjennom fagdager med fokus på aktuelle utfordringer knyttet til skolefravær, psykisk helse, inkludering, gjennomføring i videregående opplæring og

forebygging av utenforskap. En egen arbeidsgruppe planlegger og koordinerer fagdage og sikrer at innholdet er relevant og kunnskapsbasert.

Nettverket skal bidra til økt kunnskap, styrket samarbeid og felles forståelse av utfordringsbildet for ungdom i kommunen. Særlig skal det ha oppmerksomhet på ungdom med høyt skolefravær, psykiske helseutfordringer eller andre risikofaktorer som kan påvirke gjennomføring av opplæringsløpet.

Mål/effekt

- Styrket samarbeid mellom kommunale tjenester og videregående opplæring.
- Økt kompetanse om forebygging av skolefravær og utenforskap.
- Tidligere identifisering av ungdom i risikosonen.
- Bedre oppfølging i overgangen mellom grunnskole og videregående opplæring.
- Færre ungdommer faller utenfor utdanning, arbeid og opplæring.

Tiltak 5: Tuning in to Teens™ (TINT).

Tuning in to Teens er et kunnskapsbasert foreldreveiledningsprogram for foresatte til ungdom. Programmet styrker foreldres evne til å forstå, regulere og håndtere egne følelser, samtidig som de utvikler ferdigheter innen emosjonsveiledning av ungdom.

Programmet skal tilbys som et universelt og forebyggende tiltak til foresatte i kommunen.

Mål/effekt

- Styrket relasjon mellom ungdom og foresatte.
- Økt trygghet og kompetanse i foreldrerollen.
- Bedre emosjonell regulering hos ungdom.
- Redusert risiko for psykiske helseutfordringer og konflikter.

Tiltak 6: Styrking av kapasitet i skole- og barnehageavdelingen

Tilskuddsmidlene benyttes til å styrke kapasiteten i skole- og barnehageavdelingen. Formålet er å sikre tilstrekkelig kapasitet til utviklingsarbeid, kompetanseheving, tverrfaglig samhandling og oppfølging av tiltakene i det kommunale forebyggingsprogrammet.

Den økte ressursen skal bidra til å styrke kommunens arbeid med tidlig innsats, koordinering av forebyggende tiltak og videreutvikling av samarbeidet mellom tjenester som arbeider med barn og unge.

- **Mål/effekt**

- Økt kapasitet til oppfølging av forebyggende arbeid.
- Bedre samordning mellom tjenester.
- Styrket gjennomføringsevne i oppvekstsektoren.
- Bedre forankring og oppfølging av kommunens forebyggende planer.

Tiltak 7. Helsestasjon:

Tilskuddsmidlene skal bidra til å videreutvikle helsestasjonens og skolehelsetjenestens forebyggende arbeid. Satsingen skal styrke lavterskeltilbudet til barn, unge og foresatte gjennom tidlig identifisering av psykiske, sosiale og utviklingsmessige utfordringer.

Tilbudet skal sees i sammenheng med øvrige tjenester i Familieenheten og bidra til helhetlige tjenester for barn og familier.

Mål/effekt

- Tidligere oppdagelse av utfordringer.
- Styrket tilgjengelighet til helsefremmende og forebyggende tjenester.
- Bedre tverrfaglig samarbeid rundt barn og familier.
- Redusert behov for mer omfattende hjelpetiltak.

Det var planlagt å bruke deler av tilskuddet til å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten med 50 prosent stilling. Dette har ikke latt seg gjennomføre innenfor tilskuddsperioden. Midlene omdisponeres derfor til kompetansehevende og forebyggende tiltak innenfor programmet, herunder satsingene Robuste barn og ungdom, TINT, fagdager og tverrfaglige samhandlingsarenaer.

Sammenheng mellom mål og tiltak

Tiltakene i det kommunale forebyggingsprogrammet skal samlet bidra til å styrke kommunens forebyggende arbeid og understøtte målene i den forebyggende planen for barn og unge.

Tiltak	Tidlig innsats	Samhandling	Psykososialt miljø	Medvirkning	Foreldrestøtte
Fagdager PPT	X	X			
Småbarnsteam	X	X			X
Robuste barn og ungdom			X	X	
Nettverk grunnskole-VGS	X	X		X	

TINT					X
Styrking av kapasitet i skole- og barnehageavdelingen		X		X	
Helsestasjon/skolehelsetjeneste	X	X			X

Oppsummering og evaluering

Gjennom det kommunale forebyggingsprogrammet skal Vågan kommune styrke det helhetlige og forebyggende arbeidet for barn og unge. Tiltakene skal bidra til tidlig innsats, styrket samhandling mellom tjenester, bedre psykisk helse, økt foreldrestøtte og større medvirkning fra barn og unge.

Programmet bygger videre på eksisterende forebyggende strukturer i kommunen, herunder Familieenheten, Våganhjelpa, helsestasjonstjenesten, ungdomslos og de tverrfaglige teamene.

Samlet skal tiltakene bidra til at flere barn og unge opplever tilhørighet, mestring og deltakelse, og at færre faller utenfor skole, fritid og samfunnsliv.

Tiltakene i planen følges opp gjennom ordinære rapporterings- og samarbeidsstrukturer i kommunen. Erfaringer fra tjenestene, deltakelse i tiltakene og tilbakemeldinger fra barn, unge og foresatte skal brukes i vurderingen av måloppnåelse og videre utvikling av det forebyggende arbeidet.

Programmet skal bidra til å oppfylle målene for tilskuddsordningen gjennom å styrke tilhørighet, deltakelse, god helse, tidlig innsats og redusere risikoen for utenforskap blant barn og unge i Vågan kommune.

Budsjett og disponering av tilskuddsmidler

Tilskuddsmidlene benyttes i hovedsak til kompetansehevende tiltak, utviklingsarbeid og styrking av tverrfaglig samarbeid innenfor eksisterende tjenester. Satsingen skal bidra til varig kompetansebygging og styrke kommunens forebyggende arbeid også etter at tilskuddsperioden er avsluttet.

Tiltak	Beløp
Tiltak 1 – fagdager skole/barnehage PPT	100 000,-
Tiltak 2 – spesialpedagog i tverrfaglig småbarnsteam	100 000,-
Tiltak 3 – Robuste barn og robuste ungdom	180 000,-
Tiltak 4 – Nettverk grunnskole-videregående skole	40 000,-
Tiltak 5 utdanning TINT-veiledere	100 000,-
Tiltak 6 Styrking av kapasitet i skole- og barnehageavdelingen	200 000,-
Tiltak 7 – Helsestasjon/skolehelsetjeneste	0 1
Administrative kostnader	80 000

Tiltak 7 ble ikke gjennomført som opprinnelig planlagt. Midlene er omdisponert til øvrige tiltak innenfor programmet som styrker kommunens forebyggende kapasitet

¹ Tiltak 7 ble ikke gjennomført som opprinnelig planlagt. Midlene er omdisponert til øvrige tiltak innenfor programmet som styrker kommunens forebyggende kapasitet